

Vyjádření oponenta ke Konceptci revize vzdělávací oblasti (zadání a vzor)

Základní informace:

Koncepce revize vzdělávacích oblastí (dále jen “Koncepce”) byly vytvořeny jako podklad pro budoucí aktualizaci a inovaci rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání. Členové pracovní skupiny vzdělávací oblasti při tvorbě Koncepce vycházeli ze zadání¹ a návrh odevzdali k internímu připomínkování 30. listopadu 2022. Po zapracování připomínek vznikla verze 2, která je určena k oponentnímu vyjádření.

Smyslem je poskytnout tvůrcům zpětnou vazbu z pohledu odborníků z praxe v příslušném oboru.

Podněty z oponentního vyjádření budou do Konceptí zapracovány a vzniknou verze ke zveřejnění na webu <https://velke-revize-zv.rvp.cz/>. Koncepce se budou zveřejňovat včetně vyjádření oponenta.

Zadání:

Vyjádření, prosím, strukturujte formou odpovědí na níže uvedené otázky – buď jako odpověď na každou otázku zvlášť, nebo jako souvislý text odpovídající na dané otázky v každé ze 3 uvedených částí.

Buďte, prosím, co nejvíce konkrétní, pokud je to účelné, a své názory formulujte věcně. Očekávaný rozsah vyjádření je 2–3 strany textu.

¹ text zadání najdete v příslušné složce pro oponenty na MS Sharepoint

Vyjádření oponenta

Koncepce revize vzdělávací oblasti (název): Jazyk a jazyková komunikace: Cizí jazyk a Další cizí jazyk

Oponent: Věra Janíková

Posouzení textu

U každé odpovědi na zadanou otázku v Koncepci posuďte:

1. Reaguje odpověď na zadanou otázku? (ano / ne zcela – uveďte v čem)

ANO

2. Jsou odpovědi srozumitelné
 - a. pro učitele základních škol bez příslušné aprobace?
 - b. odbornou veřejnost se znalostí oboru (učitelé s aprobací, didaktici VŠ)?

NE ZCELA

Domnívám se, že text může být obtížněji srozumitelný pro učitele základních škol bez příslušné aprobace, protože se v něm odráží vědecky podložené koncepty s příslušnými pojmy a principy výuky cizích jazyků, pro jejichž správné pochopení je nezbytné vysokoškolské studium učitelství cizího jazyka (popř. kvalitní studium v rámci dalšího vzdělávání), jehož nedílnou součástí je kromě oborového a pedagogicko-psychologického základu právě oborová didaktika, v jejímž rámci je objasňovány současné didaktické koncepty vyučování cizího jazyka, její principy jsou usouvztažňovány a pojmy vysvětlovány.

Pro učitele s aprobací i vysokoškolské didaktiky je text srozumitelný.

3. Jsou informace a formulace odborně a terminologicky přesné? (uveďte konkrétně, v čem spočívají nepřesnosti)

ANO

Posouzení obsahu

4. V čem je Koncepce inovativní? Reaguje Koncepce na aktuální trendy a vývoj daného oboru/oblastí? (z pohledu vývoje didaktiky nebo z pohledu vývoje příslušné vědní disciplíny)

Koncepce respektuje aktuální společenské požadavky na jazykové znalosti jedince s ohledem na jeho profesní i osobní sféru. Její inovativnost spočívá zejména v tom, že zohledňuje soudobé trendy oborové didaktiky s postulovanými principy postkomunikačního přístupu k výuce cizích jazyků, které je třeba v revizích RVP RV a následně ve výuce cizích jazyků uplatnit. Vzhledem k tomu, že didaktika cizích jazyků je oborem interdisciplinárním, lze konstatovat, že v Koncepci se odráží nejnovější poznatky relevantních příbuzných vědních disciplín, jako je lingvistika, pedagogika, speciální pedagogika, školní psychologie, kulturní vědy, teorie komunikace atd.

Informace a formulace jsou odborně a terminologicky přesné.

5. Co na Konceptci oceňujete?

Oceňuji zejména to, že Konceptce obsahově odpovídá nejnovějším vědeckým poznatkům v oblasti učení a vyučování cizích jazyků, upozorňuje na komplexnost této problematiky, reaguje na důležitost znalostí více jazyků a systematický rozvoj vícejazyčné kompetence žáků již během základního vzdělávání. Považuji za velmi vhodné, že je zde také upozorněno na to, že úspěšnému učení se cizímu jazyku významně napomáhá realizace výuky v menších skupinách, k čemuž je zapotřebí seriózní diskuse o snížení hranice počtu žáků v jedné skupině. V Konceptci je správně vyzvednuta nejen role digitálních technologií pro moderní výuku cizích jazyků a jejich potenciál pro realizaci oborových i průřezových témat, ale i potřeba cílené a promyšlené implementace různých výukových metod, např. metody CLIL. Oceňuji také to, že autorský tým podrobil text současného RVP ZV analýze, pomocí níž identifikoval nejen jeho problematická místa, ale i jeho pozitivní stránky, na které lze navazovat při revizích. V Konceptci jsou pro tyto revize formulovány dva hlavní strategické cíle a konkrétní a odůvodněné návrhy pro potřebné změny. Zcela správně je zde připomenuta dlouho neřešená problematika koncepční návaznosti výuky cizích jazyků ve středním vzdělávání na výuku jazyků ve vzdělávání základním.

Za velmi zásadní považuji odůvodněné doporučení pro zachování povinné výuky dalšího (druhého) cizího jazyka na druhém stupni základní školy.

6. Jaké otázky by bylo vhodné ještě v Konceptci dořešit? Co v Konceptci chybí?

Text takového dokumentu, jakým je RVP ZV, nemůže detailně postihnout všechny oblasti, které s výukou cizích jazyků souvisejí, což autorský kolektiv v Konceptci také jasně deklaruje. V tomto kontextu se domnívám, že v ní nic podstatného nechybí.

7. Na jaká rizika jste v textu Konceptce narazili?

Ve vlastním textu Konceptce jsem nezaznamenala žádná rizika, dle mého se mohou dotýkat spíše textu revidovaného RVP ZV pro cizí jazyky, který musí být zformulován tak, aby byl pro širokou komunitu učitelů cizích jazyků srozumitelný, aby se s ním mohli ztotožnit a jeho „poselství“ úspěšně aplikovat ve školních vzdělávacích programech i vlastní výuce.

Doporučení

8. Uvedte Vaše doporučení, připomínky, náměty a komentáře pro další práci s Konceptcí.

Na tomto místě si dovoluji nabídnout k diskusi následující tři body:

- V konceptci je správně vymezen cíl výuky cizích jazyků ve smyslu schopnosti úspěšně komunikovat v cizím jazyce/cizích jazycích, nicméně se nabízí otázka, zda by zde neměl explicitně zaznít i v současné době i v zahraničí uplatňovaný hlavní cíl výuky cizích jazyků, kterým je interkulturní komunikační kompetence.
- V textu je poněkud nejednotně pracováno s pojmy vícejazyčnost (*výchova k vícejazyčnosti*) a mnohojazyčnost (*podpora a rozvoj mnohojazyčnosti*).
- V charakteristikách/principech postkomunikačního přístupu nalézáme pojem (*sebe*)*reflexe*. Otázkou je, zda by zde nebylo vhodnější pracovat (i) s pojmem *sebehodnocení*.